

Groen licht voor een aardgasvrij Helmond

Overwegende dat:

- De Energieagenda die door minister Kamp van Economische Zaken is gepresenteerd, aangeeft hoe in Nederland in 2050 nauwelijks nog CO₂ wordt uitgestoten en geen gebruik meer gemaakt wordt van aardgas. In de energietransitie stuurt het kabinet op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen.
- Gemeente Helmond zich tot doel heeft gesteld om in 2035 als stad klimaatneutraal te zijn.
- De gemeente Helmond zich realiseert dat zij haar doelstellingen inzake klimaatneutraliteit in 2035 moet zien in het licht van de doelstellingen van de Rijksoverheid en hierbij afhankelijk is van landelijke ontwikkelingen, landelijke regelgeving, de samenwerking met partners en technische ontwikkelingen.
- Gemeente, bedrijfsleven, maatschappelijk middenveld en inwoners hiervoor de handen ineen hebben geslagen, door in 2015 gezamenlijk de Versnellingsagenda Duurzaamheid op te stellen. Hierin hebben zij een groot aantal projecten geformuleerd, die bijdragen aan het realiseren van het doel.
- De Versnellingsagenda Duurzaamheid zorgt voor veel energie in de stad. Op allerlei fronten wordt gewerkt aan een duurzaam Helmond. In de onlangs opgestelde Klimaatbegroting 2017 wordt echter ook duidelijk dat verdere versnelling van de aanpak noodzakelijk is.
- Industrie (33%) en woningen (27%) samen verantwoordelijk zijn voor 60% van de CO₂-uitstoot in Helmond. Wanneer aardgas vervangen wordt door een duurzaam alternatief heeft dat een grote impact op het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Om de noodzakelijke versnelling daadwerkelijk te realiseren is het essentieel dat de afspraken die met de belangrijkste partners zijn gemaakt, concreter worden gemaakt. Het gaat hierbij vooral om partijen die een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de energietransitie zoals de woningbouwcorporaties, de bedrijven en de nutsbedrijven.
- Gemeente, woningcorporaties, netbeheerders en het bedrijfsleven samen zullen moeten optrekken om de kansen te benutten en de diverse oplossingen te realiseren voor een aardgasvrij Helmond. Alle partners zijn zich bewust van het feit dat eenduidige en gezamenlijke communicatie binnen dit traject onontbeerlijk is.

Partijen verklaren te zijn overeengekomen:

- Dat zij in de komende jaren zorgen voor een substantiële versnelling van de realisatie van de klimaatdoelen door een forse daling van de CO₂-uitstoot.

Nieuwbouw

- Dat alle initiatieven ten behoeve van te bouwen woningen en kantoorruimten duurzaam en aardgasvrij ontworpen en dus ontwikkeld worden vanaf 1-1-2018.

Hiervoor:

- a. Ontwerpen en ontwikkelende betrokken woningcorporaties alle nieuwe plannen voor nieuwbouw enkel nog zonder aardgasaansluiting;
- b. Neemt de gemeente Helmond de klimaatdoelstelling op in de omgevingsplannen in het kader van de Omgevingswet. Daarmee borgt zij de warmtevraag en de energiepotentie binnen de gemeente Helmond. Dit betekent dus een concrete invulling van wetgeving middels de warmteplannen;
- c. Zorgt de gemeente Helmond ervoor dat bij nieuwbouwgebieden waar een warmtenet komt, een warmteplan wordt opgesteld zoals dat in het Bouwbesluit wordt bedoeld;
- d. Zorgen alle partijen dat zij ook hun interne organisatie hebben geïnformeerd en geactiveerd om de energietransitie en de benodigde concrete acties als hierboven beschreven vanaf 2018 tot uitvoer te brengen.

Bestaande bouw

- Dat zij voor het afkoppelen van bestaande fysieke omgeving van het aardgas (woningbouw en bedrijven) natuurlijke moment aangrijpen (zoals vervangen gasleidingen, renovatie woningen, bedrijven etc.).

Hiervoor:

- a. Maken de ondertekende partijen in gezamenlijkheid plannen, waarbij het streven is dat collectieve investeringen (vanuit de eigen verantwoordelijkheid van elke partner) het meest maatschappelijk verantwoord worden gedaan. Hierbij is speciaal aandacht voor beheersbaarheid van de woonlasten nu en in de toekomst als het gaat om afnemers/gebruikers van warmte c.q. energie.
- b. Stellen de ondertekenende partijen in de periode tot 2021 warmtekaarten en energieplannen per wijk en industrieterrein op. Deze warmtekaart/plannen moeten leiden tot een keuze voor het meest geschikte type energiesysteem per wijk of industrieterrein. Het energieplan geeft op de korte en lange termijn inzicht voor alle partijen in de energie oplossingen.

- c. Voeren de ondertekenende partijen in de periode tot 2021 een aantal gezamenlijke locatieonderzoeken uit om ervaring op te doen met het opstellen van een energieplan in een wijk. Het betreft nieuwbouw, renovatie, herstructurering en een bedrijventerrein, zijnde: Stiphout-Zuid, Annawijk, Straakven en Groot Schooten.
- d. Wordt per wijk of industrie,- bedrijventerrein een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse opgesteld en meegenomen binnen de energieplannen.
- e. Netwerken aan het eind van hun levensduur zullen vervangen worden door een alternatief dat zo veel mogelijk tegemoet komt aan het streven naar een duurzame energievoorziening in Helmond.
- f. Zet het bedrijfsleven actief in op het uitwisselen van restwarmte middels Indusym (tool uitwisseling energie).

Projectopzet

- Dat zij procesmatig binnen dit traject gezamenlijk optrekken. Hierbij committeren zij zich aan een nieuwe vorm van samenwerking waarbij flexibiliteit, inzet, betrokkenheid én werken aan de gezamenlijke doelstelling voorop staan. In praktische zin resulteert dit in;
 - a. Een gezamenlijke werkgroep waarin alle partners verenigd zijn.
 - b. Deze werkgroep onder regie staat van Gemeente Helmond.
 - c. Bestuurlijk minimaal 2 maal per jaar afstemming zal plaatsvinden.
 - d. Het door elke partner beschikbaar stellen van de benodigde capaciteit om de eigen rol binnen dit traject naar behoren in te vullen.

Communicatie

De energietransitie heeft gevolgen voor het wonen en werken in Helmond en heeft daarmee flinke consequenties voor inwoners – zowel huiseigenaren als huurders – en ondernemers. Communicatie is daarom één van de cruciale processen in de totstandkoming van de energietransitie. We onderscheiden in de communicatie rondom de energietransitie in Helmond drie verschillende thema's:

- **Bewustwording dat energietransitie voor iedereen gevolgen heeft**

Het is van belang dat mensen zich bewust zijn van duurzaamheid en zich realiseren dat hun woning of bedrijfspand op (relatief korte) termijn aardgasvrij wordt. Ze moeten zich realiseren dat ze hier op tijd op moeten anticiperen en moeten een afgewogen keuze kunnen maken wanneer ze aanpassingen aan hun woning of bedrijfspand of woon-/werksituatie doen. Bij dit proces spelen vele partijen een rol, maar waarbij alle partijen zich mede verantwoordelijk voelen om dit proces van bewustwording in Helmond proactief op te pakken. Communicatie draait hierbij om het attenderen, motiveren en informeren van inwoners en ondernemers. Hierbij focussen we enerzijds op doelgroepen voor wie ontwikkelingen direct relevant zijn en die dus een afgewogen keuze moeten maken (bijv. mensen die verhuizen/verbouwen). Deze mensen benaderen we via kanalen die zij gebruiken en op plaatsen waar zij zich bevinden (bijv. via makelaars, aannemers). Anderzijds zetten we in op het bereiken van een brede doelgroep door regelmatige aandacht en een informatiestroom via massa mediale kanalen (zoals

social media en huis-aan-huisbladen). Het Energiehuis fungeert als fysiek informatiepunt voor inwoners en MKB.

- **Communicatie rondom de energieplannen**

De rol van inwoners en ondernemers bij de realisatie van de energieplannen is belangrijk. Hun input is noodzakelijk om bij (in eerste instantie) de onderzoekslocaties ervaring op te doen met het maken van goede energieplannen. Bovendien is de medewerking van inwoners en ondernemers van groot belang om draagvlak voor het energieplan en uiteindelijk de afkoppeling van aardgas in een wijk of industrieterrein te realiseren. Communicatie is gericht op het informeren en motiveren van en co-creëren met inwoners en ondernemers. Hiervoor dient communicatie/participatie een integraal onderdeel uit te maken van het plan van aanpak van de eerste onderzoekslocaties.

- **Communicatie rondom nieuwbouw**

De communicatieopgave richt zich met name op het informeren van ontwikkelaars, particulieren en andere stakeholders. Men moet weten hoe de nieuwe regelgeving voor nieuwbouw eruit ziet en wat voor hen de consequenties zijn. In dit kader is vooral de gemeente aan zet, aangezien zij de regelgeving vaststelt.

In de communicatie trekken de ondertekenaars gezamenlijk op. Zij stemmen de communicatie naar de verschillende stakeholders af en bepalen gezamenlijk wat wanneer met wie op welke manier wordt gecommuniceerd. De gezamenlijke communicatieaanpak geldt hiervoor als basis. Het startmoment voor de communicatie is de ondertekening van deze intentieverklaring, waarna de communicatie steeds intensiever wordt richting de start en het vervolgtraject van de onderzoekslocaties. De interne communicatie van elke partner om te zorgen dat de eigen organisatie is aangehaakt op de energietransitie en het pad hiernaartoe is de verantwoordelijkheid van elke individuele partner.

Rolbeschrijving per partner

- **Gemeente**

- a. de gemeente organiseert en coördineert het proces waarin met de belangrijkste stakeholders een besluit wordt voorbereid welke energie-infrastructuur op welke moment in welke wijk/buurt wordt ingevoerd en wat dat dan betekent voor de uitfasering van het aardgas / het aardgasnet (warmteplannen).
- b. dit gaat onderdeel uitmaken van de beleids- en besluitvorming die in het kader van de omgevingswet plaats vindt.
- c. de gemeenteraad is het uiteindelijke orgaan waarin het besluit genomen wordt welke energie-infrastructuur er in een bepaalde wijk/buurt komt te liggen (vgl. rol gemeente bij vaststellen bestemmingsplan).
- d. gemeente is tevens regisserend inzake het benodigde overleg en afstemming met externe partners en borging van draagvlak, proces en communicatie. Ze draagt dit ambtelijk en bestuurlijk uit.

- **Energiehuis Helmond**

Het Energiehuis Helmond is een Informatiecentrum voor Duurzame Energie met als doelgroep alle inwoners van Helmond en omstreken. Het is een laagdrempelige voorziening waar woningbezitters, huurders en eigenaren van kleine bedrijfspanden informatie kunnen krijgen over het verduurzamen van hun vastgoed, subsidies en financiering. De informatie is gratis, objectief en onafhankelijk van leveranciers en installateurs. Het Energiehuis wil een actieve rol spelen in de energietransitie, met name ten behoeve van de particuliere woningeigenaar.

- **Enexis**

Enexis Netbeheer (hierna: Enexis) is in de gemeente de onafhankelijk netbeheerder van elektriciteits- en gasnetten en het is hun missie om de netwerken in de gemeente zo goed mogelijk te onderhouden en tegelijkertijd te verduurzamen. Dat is belangrijk, want energie en de beschikbaarheid daarvan is een belangrijke maatschappelijke voorziening. De energietransitie brengt met zich mee dat wij in Nederland willen afstappen van fossiele energie zoals kolenstroom en aardgas. Dit vraagt verandering door energiebesparing, duurzame opwekking van energie uit zon-, wind- en warmte en energieopslag. Deze veranderingen hebben niet alleen een grote impact op de bestaande en toekomstige energienetten, maar ook op de inwoners van de gemeente. Enexis ondersteunt de gemeente Helmond dan ook bij het komen tot een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening.

- **Woningcorporaties**

Het besef is er binnen de woningcorporaties, dat er voor het reduceren van de CO2 uitstoot meer nodig is dan alleen het toepassen van energetische verbeteringen aan de schil van de woningen. Om de (maatschappelijke) doelstelling, aardgasvrij, na te kunnen streven zal er ook gezocht moeten worden naar een andere manier van opwekking van warmte dan traditioneel met aardgas. Het belang voor de woningcorporaties is om een routekaart te formuleren hoe te komen tot een aardgasvrije woningvoorraad. In welke wijk en buurt kiezen we voor welke strategie en wat zijn mogelijke uitzonderingen hierop. De resultante is een warmteplan met een energie-infrastructuur per wijk/buurt. De woningcorporaties willen een belangrijke rol hebben in het maken van dit warmteplan per wijk/buurt. Ze willen meebeslissen welke keuze wordt gemaakt in de warmteoplossing. Het rapport van CE Delft is hiervoor een goed hulpmiddel maar geen blauwdruk. Uiteindelijk hebben de woningcorporaties met het warmteplan een plan in handen waarmee het interne beleid kan worden uitgewerkt. Hoe bij nieuwbouw, renovatie en energetische verbeteringen te komen tot CO2 reductie en mogelijk neutraliteit op langere termijn.

- **Stichting Bedrijventerreinen Helmond**

Stichting Bedrijventerreinen Helmond (SBH) vertegenwoordigt hierbij ook de Brabants Zeeuwse Werkgeversvereniging (BZW) en de Vereniging Industrieel Contact Helmond (VICH). De missie van SBH is om te zorgen voor een toekomstbestendig en aantrekkelijke vestigingsklimaat op bedrijventerreinen. Een van de speerpunten in haar beleid is energiebesparing en duurzaamheid. SBH onderschrijft de doelstellingen in deze overeenkomst en gaat met alle betrokken partijen in haar beleid nog meer nadruk leggen op de mogelijkheden van het verduurzamen van haar terreinen en de daarop gevestigde

bedrijven. Naast de nu al lopende projecten op het gebied van reststromen, zonne-energie, onderzoek naar geothermie zal het haar bedrijven proactief wijzen op nieuwe mogelijkheden voor alternatieven voor het gebruik van huidige fossiele brandstoffen, waaronder fossiele aardgas. SBH zal het initiatief nemen om bedrijven bij vervangingsvraagstukken in de huidige infrastructuur van haar bedrijf waar fossiele brandstoffen de motor zijn van het proces of verwarming te kijken naar haalbare business cases voor alternatieve duurzame energiebronnen. Hiertoe zal zij haar fysieke inzet vanaf 2018 uitbreiden in de samenwerking met partijen uit deze overeenkomst en kennisinstellingen. SBH heeft de afgelopen drie jaar samen met de TUE gewerkt aan Indusym. Indusym is een nieuw ontwikkelde software waarmee bedrijven eenvoudig hun grondstoffen, energiestromen en restmaterialen in een database kunnen invoeren. Door fysieke inzet bij de bedrijven zal Indusym een bijdrage leveren aan de versnelling van kennis en inzicht bij de bedrijven over haar huidige rest en energiestromen mogelijke kostenbesparing. Op haar themabijeenkomsten en informatievoorziening aan haar bedrijven zal SBH door best practices de energietransitie en bewustwording benadrukken. SBH zal zich maximaal inspannen om bedrijven te bewegen onderzoek naar de huidige conventionele methodieken naar voren te halen. De inspanningsverplichting om aan deze intentieverklaring inhoud te geven zal SBH in haar jaarplan 2018 - 2020 verder uitbreiden.

- **Ennatuurlijk**

Ennatuurlijk is eigenaar van het warmtenet in Helmond en daarmee verantwoordelijke voor de warmteproductie, de warmtedistributie en de warmtelevering aan de aangeslotenen op dit warmtenet. In algemene zin verzorgt Ennatuurlijk duurzame warmtevoorzieningen in Nederland, van warmteproductie tot warmtedistributie en warmtelevering: niet alleen de exploitatie, maar ook het ontwerp, de realisatie en de financiering. Zowel voor zakelijke als voor particuliere inwoners, wil Ennatuurlijk een actieve rol spelen in de energietransitie in Helmond en bijdragen aan de CO2 reductie doelstellingen die de gemeente gesteld heeft middels warmteoplossingen. Het belang van Ennatuurlijk binnen Helmond is het uitbreiden van de activiteiten in de duurzame warmtevoorzieningen met bestaande en nieuwe technologieën (zoals Geothermie).

- **Brabant Water**

Brabant Water draagt zorg voor een betrouwbare drinkwatervoorziening voor inwoners en bedrijven in Brabant. Daarvoor maakt zij gebruik van grondwatervoorraden in de regio Helmond. Een goede bescherming van de grondwatervoorraden vormt onderdeel van de zorg om ook voor de toekomst nog voldoende schoon grondwater beschikbaar te hebben.

Als onderdeel van haar MVO-beleid zet Brabant Water haar kennis in om samen met partners innovaties op gebied van water en energie te ontwikkelen. Onderdeel daarvan vormt de verkenning van een duurzame inpassing van geothermie rekening houdende met de bescherming van de grondwatervoorraden.

Ondergetekende partijen (Helmond, 12 oktober 2017):

- Enexis, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door vestigingsmanager Brabant Zuidoost, de heer T. Schuurmans

- Ennatuurlijk, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door operationeel directeur, mevrouw M. Thiry

- Brabant Water, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door algemeen directeur, de heer G.J. van Nuland

- Volksbelang, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door directeur-bestuurder, de heer L. van Stiphout

- Compaen, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door directeur-bestuurder, de heer J. Lobée

- Woonpartners, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door directeur-bestuurder, de heer P. van Heeswijk

- woCom, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door directeur-bestuurder, mevrouw M. Kräwinkel

- Stichting Bedrijventerreinen Helmond, mede namens BZW en VICH, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door voorzitter, de heer G. Aarts

- Het Energiehuis in samenwerking met ECHR, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door voorzitter van het bestuur, de heer B. Horsten

- Gemeente Helmond, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door Wethouder Smeulders

Achtergrond

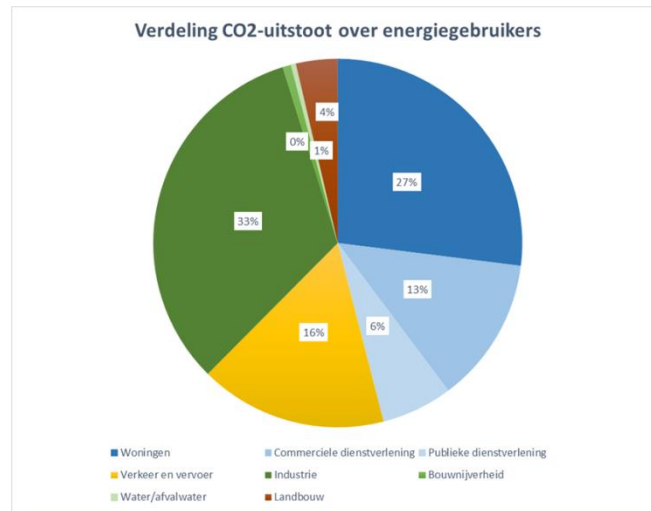
1. Inleidend

Gemeente Helmond heeft zich tot doel gesteld om in 2035 als stad klimaatneutraal te zijn. Om klimaatneutraliteit te bereiken werken de gemeente en partners in de stad aan energietransitie beleid en uitvoering de uitvoering van projecten. Dit gebeurt onder de noemer Versnellingsagenda Duurzaamheid. De gemeente Helmond zich realiseert dat zij haar doelstellingen in zake klimaatneutraliteit in 2035 moet zien in het licht van de doelstellingen van de Rijksoverheid (aardgasvrij in 2050) en hierbij afhankelijk is van landelijke ontwikkelingen, landelijke regelgeving, de samenwerking met partners en technische ontwikkelingen. De focus wordt niet verlegd maar de horizon is wel verschoven.

Om klimaatneutraal te zijn past niet alleen een projectmatige aanpak met allerlei initiatieven maar is ook een programmatische benadering noodzakelijk. Deze bestaat in elk geval uit een aantal onderdelen, zijnde in beeld brengen van de huidige situatie, met stakeholders invulling geven aan het transitiepad, vast stellen scope, doelstellingen, ontwikkelingen, besparingspotentieel en beschrijving plan van aanpak, warmtevisie en transitiepad met daarin beschreven rollen, doelstelling, tijdspad en financiering.

Om een beeld te krijgen van de belangrijkste veroorzakers van CO₂-uitstoot in Helmond is het zinvol om te kijken naar de onderliggende cijfers per deelcategorie. De verdeling van de CO₂-uitstoot over de verschillende deelcategorieën, is in onderstaande figuur weergegeven (CO₂-uitstoot 2015 op basis van huidig protocol). Hieruit blijkt dat de volgende energiegebruikers verantwoordelijk zijn voor de grootste uitstoot (in aflopende volgorde):

- Industrie (33%)
- Gebouwde omgeving: woningbouw (27%)
- Verkeer en vervoer (16%)
- Gebouwde omgeving: commerciële dienstverlening (13%)
- Gebouwde omgeving: publieke dienstverlening (6%)
- Landbouw (4%)
- Bouwnijverheid (1%)
- Water/afvalwater (ca. 0%)

Een belangrijk onderdeel voor alle categorieën binnen de doelstelling klimaatneutraal is de energietransitie waarbij de transitie naar een aardgasvrije samenleving op dit moment voorliggend is (met andere woorden warmte).

Wanneer aardgas volledig is vervangen door een duurzaam alternatief, zal er qua energie-infrastructuur in ons land vrijwel uitsluitend sprake zijn van de volgende drie opties:

- een wijk/ buurt/ industrieterrein heeft alleen een elektriciteitsnetwerk
- een wijk/ buurt/ industrieterrein heeft een elektriciteitsnetwerk en een collectief warmtenetwerk
- een wijk/ buurt/ industrieterrein heeft een elektriciteitsnetwerk en een duurzaam gasnetwerk

Deze infrastructuur zal in staat moeten zijn om in de behoefte aan warmte, licht en kracht te voorzien. De in een regio/ wijk/ buurt/ industrieterrein beschikbare bronnen en de aanwezige infrastructuur bepalen de keuzeruimte voor een gebruiker om in de warmtebehoefte te voorzien.

Kaderstelling: in relatie tot de energieneutraliteit geeft deze overeenkomst invulling aan het transitie pad voor warmte en de relatie met de fysieke omgeving. Dit middels doelstellingen, proces beschrijving en een plan van aanpak. Tevens worden concreet projecten en actiepunten benoemd.

De warmtevraag in Helmond zal de komende decennia, net als elders in Nederland, gaan dalen wanneer de besparingspotentie beter wordt benut. Maar ook hiervoor geldt dat het dalingspercentage niet exact kan worden voorspeld. Wanneer de Brabantse voorspelling van het bureau POSAD wordt overgenomen, betekent dit een daling met 25% tussen nu en 2050, wanneer alle besparingsopties optimaal worden benut. Minstens zo belangrijk is de zoektocht naar alternatieve vormen van warmte. De gemeente Helmond heeft inmiddels samen met partners en stakeholders uit de stad een onderzoek laten verrichten naar de kansen en kostentechnisch meest maatschappelijk verantwoorde oplossingen voor verduurzaming van de warmtevoorziening in de gebouwde omgeving (CEGOIA-onderzoek). Rekening houdend met lokale aspecten zoals de aanwezigheid van een stadsverwarmingsnet en de potentie voor geothermie, zijn een aantal scenario's beschreven waarbij rekening is gehouden met de mogelijke inzet van industriële restwarmte, geothermie en/of een biomassacentrale. De scenario's zijn gebaseerd op de huidige stand van zaken, technische mogelijkheden en huidige inzichten van alle

betrokken partners (bedrijven, woningcorporaties, gemeente, nutsbedrijven en adviseurs/klankbordpartners). Deze scenario's zijn niet statisch maar verhouden zich dynamisch tot de toekomst.

2. Doelstelling

Belangrijk binnen dit traject is dat het vraagstuk inzake energietransitie (overgang naar aardgasvrij) vraagt om het in gezamenlijkheid zoeken naar toekomstbestendige oplossingen binnen een continue proces van herijking en overweging. Waarin korte en lange termijn visies elkaar vinden. Door middel van een gezamenlijke visie en wijkgerichte plannen kan hier invulling aan worden gegeven. Hierbij is aandacht voor zowel nieuwbouw als bestaande bouw, woningbouw en industrie.

- **Nieuwbouw zonder aardgas**

De komende 18 jaar heeft Helmond nog zeker 3000 nieuwe woningen nodig om de groei van de stad te accommoderen. Woningen moeten meteen duurzaam en aardgasvrij opgeleverd worden. Helaas lukt het in de praktijk nog te vaak niet, als het op basis van vrijblijvendheid en vrijwilligheid is.

Er wordt gestuurd op duurzame nieuwbouw:

- a. Realiseren de betrokken woningcorporaties alle nieuwe plannen voor nieuwbouw enkel nog zonder aardgas aansluiting;
- b. Neemt de gemeente Helmond de klimaatdoelstelling op in de omgevingsplannen in het kader van de Omgevingswet;
- c. Zorgt de gemeente Helmond dat er voor nieuwbouwingebieden waar een warmtenet komt, dat een warmteplan wordt opgesteld zoals dat in het Bouwbesluit wordt bedoeld.

- **Bestaande fysieke omgeving**

Het verduurzamen van bestaande woningen, zowel huur als koop, en bedrijven is een enorme opgave. Een CO₂-neutrale omgeving betekent dat uiteindelijk alle huizen in alle woonwijken en bedrijven in onze gemeente aan bod komen. Het is dan ook niet langer vanzelfsprekend om te investeren in bestaande aardgasnetten. Insteek zal zijn om voor de bestaande fysieke omgeving natuurlijke momenten van collectieve investeringen in woningen, bedrijvigheid woonomgeving, bedrijven of infrastructuur (energie, riolering, revitalisatie e.d.) aan te grijpen om van het gebruik van fossiele energie af te stappen.

Er zullen met alle stakeholders wijkvisies en plan van aanpak gemaakt worden om bestaande (woon)wijken en industrieterreinen te verduurzamen.

Het is onze ambitie om daar waar een betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam alternatief beschikbaar is (of op afzienbare termijn kan komen) geen aardgasleidingen meer te vervangen die aan het einde van hun levensduur zijn of gaan komen.

Concreet denken wij hierbij aanvullend aan;

- a. Bevorder goede isolatie en efficiënte installaties om verbruik terug te dringen en zet zelf in op de vergroening van uw gebouwen en de openbare ruimte.
- b. Stimuleer het gebruik van lokale, duurzame warmtebronnen door partijen bij elkaar te brengen.

- c. Ontwikkel instrumenten om particuliere woningeigenaren te faciliteren bij het verduurzamen van hun woning, zoals een energieloket.
- d. Maximaliseer de lokale duurzame opwekking van energie door gebieden aan te wijzen voor de opwekking van duurzame energie (bijvoorbeeld voor een zonnepark).
- e. Creëer voldoende ruimte voor (publieke) laadpunten voor elektrisch vervoer en neem maatregelen voor vergroening van het verkeer in de gemeente.
- f. Actief inzetten op het uitwisselen van restwarmte bij bedrijfsterreinen middels Indusym.

3. Partijen

3.1 Rijksoverheid

De rijksoverheid bepaalt de spelregels voor de warmtemarkt en heeft in de nationale Energie Agenda van december 2016 aangekondigd deze aan te willen passen om de warmtetransitie op gang te krijgen. Het rijk heeft ook geconstateerd dat er op dit moment nauwelijks beleidsinstrumenten zijn voor gemeentes om de energietransitie dwingend te sturen. De benodigde aanpassingen in wetgeving worden echter niet voor 2018 verwacht.

Verder zet het Rijk in op het mee-ontwikkelen van de juiste instrumenten en samenwerken richting nieuwe wetgeving. Bij de greendeal "Geothermie Brabant 2016" (RIS 296287) waar zowel de Rijksoverheid als sinds juni 2017 EBN aan meedoet, wordt gezamenlijk ingezet op de versnelling van de ontwikkeling van Geothermie en de mogelijkheden voor verduurzaming van de stadsverwarming specifiek.

3.2 Gemeente Helmond

De hoofdtaak van de gemeente Helmond ervoor zorgen dat het duurzame alternatief gekozen wordt; bewaken dat het uitgevoerd wordt.

De gemeente is uiteindelijk het bevoegd gezag voor het bestuurlijk-juridische besluit voor het duurzaam alternatief voor aardgas in een bepaalde buurt/wijk/industrieterrein. De gemeente geeft leiding aan het proces waarin verschillende stakeholders (netbeheerders, marktpartijen, bewoners, woningbouwcorporaties, etc.) met elkaar dit besluit voorbereiden. De gemeente neemt het initiatief voor dit proces en bewaakt dat verschillende (markt)partijen een eerlijke toegang tot het proces hebben en indien dat opportuun is een eerlijke kans krijgen een innovatief aanbod te formuleren. De maatschappelijke acceptatie van dit besluit is afhankelijk van de wijze waarop alle partijen participeren in het proces waarin het besluit wordt voorbereid. De gemeente is vervolgens verantwoordelijk voor het monitoren van de uitvoering van dat besluit.

De gemeenteraad neemt op minimaal twee niveaus een formeel besluit over de plannen:

1. op **buurt/wijk niveau** besluit de raad over de definitieve energie-infrastructuur en de definitieve keuze op welke wijze, door wie en wanneer het alternatief voor aardgas wordt

geïmplementeerd en wat daarvan voor alle betrokken partijen de consequenties zijn.

2. op **gemeente/regio** niveau neemt de raad bij het vaststellen van het omgevingsplan een besluit over de grote lijnen van planning (wanneer komt welke wijk aan de beurt om een alternatief te implementeren).

Met dat besluit maakt de raad een principiële keuze voor de energie infrastructuur en de in te zetten duurzame warmtebronnen in de gehele gemeente en wordt dus ook duidelijk in welke tempo en waar aardgas als energiebron voor de warmtevoorziening verdwijnt.

Dit besluit zal de eerste keer dat de raad een omgevingsplan vaststelt waarschijnlijk nog niet voor alle wijken en buurten met dezelfde zekerheid kunnen worden genomen. Maar omdat de omgevingsplannen regelmatig worden geactualiseerd is het zo mogelijk om de warmteplannen elke keer aan te passen aan de nieuwe inzichten en ervaringen die zijn opgedaan en zal naar verwachting vanaf 2021 voor elke wijk/buurt bekend zijn wat daar de energie infrastructuur gaat worden.

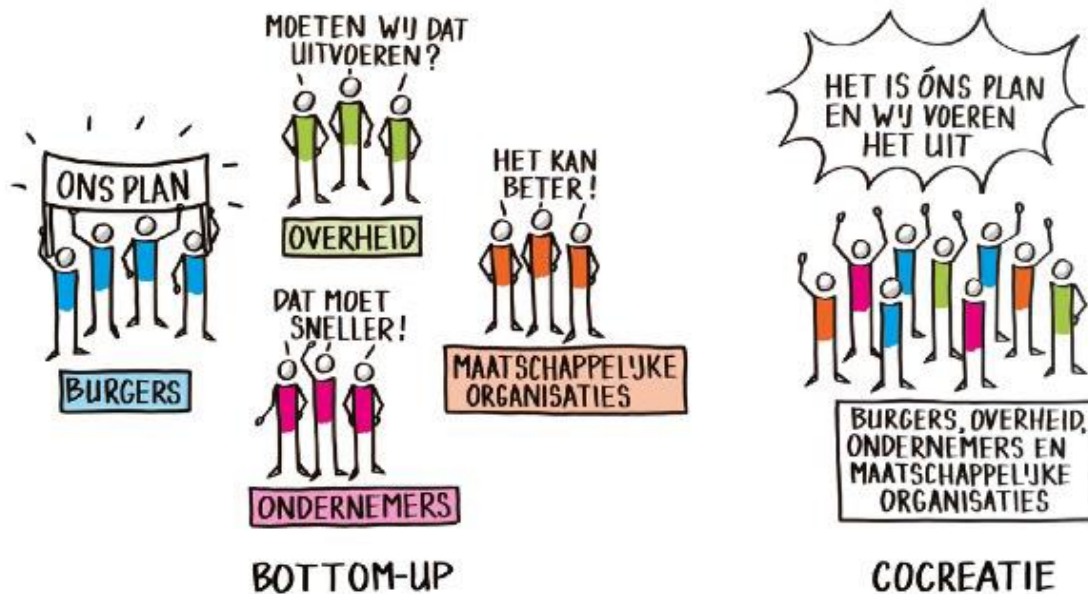
Verschillende marktpartijen brengen warmteprojecten in de stad tot stand. Daarin bestaat onderscheid tussen energieproductie, transport en levering van energie. De rol van de gemeente is om te bewaken dat alle ontwikkelingen uiteindelijk inpasbaar zijn in een groter geheel, zodat de gehele stad uiteindelijk beschikt over een efficiënte infrastructuur. Daarbij moet ook gezorgd worden dat regionale ontwikkelingen de lokale netwerken en oplossingen niet in de weg staan, zowel technisch als organisatorisch.

In het door het college vast te stellen warmtebeleid worden een aantal randvoorwaarden benoemd die een succesvolle en relatief snelle energietransitie kunnen bevorderen. Energietransitie moet altijd een relatie hebben met de wensen van een eindgebruiker, de gemeente bewaakt de volgende uitgangspunten:

- het moet een financieel aantrekkelijke oplossing zijn, ook voor de langere termijn;
- het moet een duurzame oplossing zijn waarbij de eindgebruiker individueel kan bijdragen;
- het moet een comfortabele en veilige oplossing zijn.

Genoemde regierol van de gemeente als volgt in te vullen:

- de gemeente organiseert en coördineert het proces waarin met de belangrijkste stakeholders een besluit wordt voorbereid welke energie-infrastructuur op welke moment in welke wijk/buurt wordt ingevoerd en wat dat dan betekent voor de uitfasering van het aardgas / het aardgasnet (warmteplannen).
- dit gaat onderdeel uitmaken van de beleids- en besluitvorming die in het kader van de omgevingswet plaats vindt.
- de gemeenteraad is het uiteindelijke orgaan waarin het besluit genomen wordt welke energie-infrastructuur er in een bepaalde wijk/buurt komt te liggen (vgl. rol gemeente bij vaststellen bestemmingsplan).
- gemeente is tevens regisserend inzake het benodigde overleg en afstemming met externe partners en borging van draagvlak, proces en communicatie.

Hierbij moeten we als gemeente intern rekening houden met:

- **Beleid en visie:** Veranker duurzame ambities in beleid met concrete handvatten om duurzame nieuwbouw zonder aardgas mogelijk te maken.
- **Organisatorisch:** Borg het beleid en de visie in de organisatie en vertaal naar duurzaam en uitvoerbaar grondbeleid. Zonder basis in beleid en de borging in de organisatie ontbreekt de juiste sturing en controle.
- **Concretiseren:** Vertaal de afspraken en uitvoeringsagenda's naar projecten.
- **Gebieds- en projectanalyse:** Is een warmtenet haalbaar of is een "all-electric" oplossing meer geschikt? Werk aan financiële haalbaarheid op gebieds- en projectniveau.
- **Bewustwording creëren:** Werk samen met de hele bouwketen. Zo ontstaat beter begrip van elkaars belangen en de oplossingen.
- **Begeleiden:** Help bij het proces, van aanbesteding tot uitvoering.
- **Contractueel en juridisch:** Leg prestatieafspraken tussen de partijen vast.
- **Toetsing:** Regel kwaliteitscontrole op het resultaat en de energieprestatie.

3.3 Enexis netbeheer

Enexis Netbeheer (hierna: Enexis) is in de gemeente de onafhankelijk netbeheerder van elektriciteits- en gasnetten en het is hun missie om de netwerken in de gemeente zo goed mogelijk te onderhouden en tegelijkertijd te verduurzamen. Dat is belangrijk, want energie en de beschikbaarheid daarvan is een belangrijke maatschappelijke voorziening. De energietransitie brengt met zich mee dat wij in Nederland willen afstappen van fossiele energie zoals kolenstroom en aardgas. Dit vraagt verandering door energiebesparing, duurzame opwekking van energie uit zon-, wind- en warmte en energieopslag. Deze veranderingen hebben niet alleen een grote impact op de bestaande en toekomstige energienetten, maar ook op de inwoners van de gemeente. Enexis ondersteunt de gemeente Helmond dan ook bij het komen tot een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening.

De ontwikkeling van duurzame energie, energiebesparing en ondersteunende energie-infrastructuren vragen om lokale keuzes, vorm te geven in energiebeleid.

Investerings in een nieuwe gasinfrastructuur kunnen, met een afschrijvingstermijn van ongeveer 45 jaar, waarschijnlijk niet meer worden terugverdiend. Vandaar dat Enexis voorstander is van het voorkomen van gasnetten in nieuwbouwwijken, door zoveel mogelijk in te zetten op een alternatieve warmtevoorziening zonder aardgas (alternatieven zijn 'all electric' of bijvoorbeeld aardwarmte). Enexis steunt de gemeente Helmond in het niet langer aanleggen van aardgasinfrastructuur voor nieuwbouw, waarbij we gezamenlijk kunnen optreden om dit te organiseren en te verankeren in lokaal beleid.

Voor de bestaande infrastructuur zal bekeken moeten worden in hoeverre deze nog toekomstbestendig is. Enexis zal hiertoe informatie over haar vervangingsplannen van de infrastructuur aandragen om te bepalen of deze infrastructuur nog langer gewenst is. Tevens zal Enexis haar kennis en expertise inbrengen in de werkgroep van de gemeente Helmond die bezig is met de uitwerking van het regionale energiebeleid, zoals bijvoorbeeld kengetallen aangaande kosten voor uitbreiding/vervanging van de infrastructuur voor een maatschappelijke kosten/batenanalyse.

3.4 Woningcorporaties

Wat betreft de wijken waar de woningcorporaties bezit hebben onderschrijven de corporaties de noodzaak van de doestelling en de benodigde transitie naar duurzame warmte. De behoefte bestaat om gezamenlijke wijkvisies op te stellen met gemeente, woningcorporaties, professionals en bewoners. Met de intentie om te komen tot leefbare wijken. Energietransitie moet een onderdeel zijn van deze visies.

Gekeken naar de woningcorporaties, dan resulteren de visies in uitvoeringsplannen. Dan gaat het om sloop/nieuwbouw, renovatie, transformatie, verbeteren en verkoop binnen een wijk. Als het gaat om Energietransitie dan zullen de mogelijke opties langs elkaar worden gezet en zal een keuze voor een wijk moeten worden gemaakt. Het betreft:

- Individueel oplossen (elektra + geen gas)
- Collectief oplossen (elektra + wel/geen gas)

Dan gaat het naast investering om een meerjarenplanning, rollen, verantwoordelijkheden, vereisten, etc. De uitvoeringsplannen creëren duidelijkheid aan eenieder en resulteren in de warmtekaarten per wijk.

Het besef is er binnen de woningcorporaties, dat er voor het reduceren van de CO₂ uitstoot meer nodig is dan alleen het toepassen van energetische verbeteringen aan de schil van de woningen. Om de maatschappelijke doelstellingen na te kunnen streven zal er ook gezocht moeten worden naar een andere manier van opwekking van warmte dan traditioneel met aardgas. Het belang voor de woningcorporaties is om een routekaart te formuleren hoe te komen tot een aardgasloze woning voorraad. In welke wijk en buurt kiezen we voor welke strategie en wat zijn mogelijke uitzonderingen hierop. De resultante is een warmteplan met een energie-infrastructuur per wijk/buurt. De woningcorporaties willen een belangrijke rol hebben in het maken van dit Warmteplan per wijk/buurt. Ze willen meebeslissen welke keuze wordt gemaakt in de warmteoplossing. Het rapport van CE Delft is

hiervoor een goed hulpmiddel maar geen blauwdruk. Uiteindelijk hebben de woningcorporaties met het Warmteplan een plan in handen waarmee het interne beleid kan worden uitgewerkt. Hoe bij nieuwbouw, renovatie en energetische verbeteringen te komen tot CO2 reductie en mogelijk neutraliteit op langere termijn.

Het Warmteplan is het kader voor de woningcorporatie om te komen tot oplossingen voor nieuwbouw of verbeteringen. Afgestemd op (warmte)netten of door zelfopwekking. Zowel in het geval van "all-electric als in geval van warmtenetten is het de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeente/overheid en energieleveranciers dat er uiteindelijk ook werkelijk CO2 neutrale energie wordt geleverd. Hierbij heeft de gemeente de verantwoordelijke taak om ook particuliere eigenaren te laten aansluiten. De Rijksoverheid dient bij te dragen door met wetgeving te komen die een versnelling op gang kan brengen. Denk aan de verplichting voor particuliere eigenaren om tot aardgasvrij te komen, het beschikbaar stellen van subsidiestromen, het heffen van extra belastingen op niet duurzaam opgewekte energie of aan de afschaffing van de verplichte 70% deelname in geval van huurwoningen. De woningcorporaties hebben vooral een rol als het gaat om de huurwoningen. Wanneer er afwegingen worden gemaakt in de manier waarop CO2 wordt gereduceerd, zal altijd als uitgangspunt gelden dat de woonlasten betaalbaar moeten blijven. Waarbij het uitgangspunt is dat ze gelijk blijven danwel dalen.

3.5 Energiehuis Helmond

Het Energiehuis Helmond is in 2017 ontstaan op initiatief van de Energie Club Helmond Regio (ECHR) met medewerking van de gemeente Helmond. Daartoe werd Stichting Energiehuis Helmond opgericht. De ECHR, opgericht in 2008, is een denk- en doelgroep van deskundige vrijwilligers met een breed netwerk. Ze leveren op verschillende niveaus en via meerdere projecten een bijdrage aan een CO2-neutrale stad / regio en aan versnelling van de energietransitie ter verkleining van het klimaatprobleem. Hun ideaal is een meer leefbare wereld voor hun kinderen en kleinkinderen.

Het Energiehuis is een Informatiecentrum voor Duurzame Energie, gedragen door deskundige vrijwilligers. Woningbezitters, huurders en eigenaren van kleine bedrijfspanden kunnen er terecht voor gratis informatie over het verduurzamen van hun vastgoed. Door de opzet van het Energiehuis is deze informatie objectief en onafhankelijk van leveranciers en installateurs. Men krijgt er, mede door de tentoongestelde materialen en installaties, een goed beeld van de mogelijkheden om het verbruik van fossiele brandstoffen terug te dringen. Verwarmen niet meer met de vertrouwde verwarming op aardgas maar door systemen die lucht, water, bodem en biomassa als energiebronnen hebben. De benodigde elektriciteit wordt duurzaam en zoveel mogelijk plaatselijk opgewekt.

Op deze wijze wordt meegewerkt aan de transitie naar Energie Klimaat-neutrale woningen, zowel in nieuwbouw als in de bestaande (woning)voorraad.

Ook op beleidsniveau werken de vrijwilligers van het Energiehuis en de leden van de ECHR mee aan de uitwerking van de plannen om Helmond en omgeving in 2035 klimaatneutraal te krijgen.

3.6 Ennatuurlijk

Ennatuurlijk is eigenaar van het warmtenet in Helmond en daarmee verantwoordelijke voor de warmteproductie, de warmtedistributie en de warmtelevering aan de aangeslotenen op dit warmtenet. In algemene zin verzorgt Ennatuurlijk duurzame warmtevoorzieningen in Nederland, van warmteproductie tot warmtedistributie en warmtelevering: niet alleen de exploitatie, maar ook het

ontwerp, de realisatie en de financiering. Zowel voor zakelijke als voor particuliere inwoners, wil Ennatuurlijk een actieve rol spelen in de energietransitie in Helmond en bijdragen aan de CO2 reductie doelstellingen die de gemeente gesteld heeft middels warmteoplossingen. Het belang van Ennatuurlijk binnen Helmond is het uitbreiden van de activiteiten in de duurzame warmtevoorzieningen met bestaande en nieuwe technologieën (zoals Geothermie).

3.7 Stichting Bedrijventerreinen Helmond (mede namens BZW en VICH)

De missie van de Stichting Bedrijventerreinen Helmond (SBH) is om te zorgen voor een toekomstbestendig en aantrekkelijke vestigingsklimaat op bedrijventerreinen. Een van de speerpunten in haar beleid is energiebesparing en duurzaamheid. SBH onderschrijft de doelstellingen in deze overeenkomst en gaat met alle betrokken partijen in haar beleid nog meer nadruk leggen op de mogelijkheden van het verduurzamen van haar terreinen en de daarop gevestigde bedrijven. Naast de nu al lopende projecten op het gebied van reststromen, zonne-energie, onderzoek naar geothermie zal het haar bedrijven proactief wijzen op nieuwe mogelijkheden voor alternatieven voor het gebruik van huidige fossiele brandstoffen, waaronder fossiele aardgas. SBH zal het initiatief nemen om bedrijven bij vervangingsvraagstukken in de huidige infrastructuur van haar bedrijf waar fossiele brandstoffen de motor zijn van het proces of verwarming te kijken naar haalbare business cases voor alternatieve duurzame energiebronnen. Hiertoe zal zij haar fysieke inzet vanaf 2018 uitbreiden in de samenwerking met partijen uit deze overeenkomst en kennisinstellingen. SBH heeft de afgelopen drie jaar samen met de TUE gewerkt aan Indusym. Indusym is een nieuw ontwikkelde software waarmee bedrijven eenvoudig hun grondstoffen, energiestromen en restmaterialen in een database kunnen invoeren. Door fysieke inzet bij de bedrijven zal Indusym een bijdrage leveren aan de versnelling van kennis en inzicht bij de bedrijven over haar huidige rest en energiestromen mogelijke kostenbesparing. Op haar themabijeenkomsten en informatievoorziening aan haar bedrijven zal SBH door best practices de energietransitie en bewustwording benadrukken. SBH zal zich maximaal inspannen om bedrijven te bewegen onderzoek naar de huidige conventionele methodieken naar voren te halen. De inspanningsverplichting om aan deze intentieverklaring inhoud te geven zal SBH in haar jaarplan 2018 - 2020 verder uitbreiden.

3.8 Brabant Water

Brabant Water verzorgt de drinkwatervoorziening in de regio Helmond en is eigenaar van het waterproductiebedrijf en het drinkwaternet in Helmond. Brabant Water wil in het verlengde van haar zorg voor een betrouwbare drinkwatervoorziening een bijdrage leveren in de verduurzaming van de energievoorziening en het beperken van de CO-2 uitstoot. Hiervoor zet Brabant Water samen met de partners van de Green Deal Geothermie haar kennis en ervaring in voor de ontwikkeling van duurzaam inpasbare geothermie gebaseerd op bescherming van de grondwatervoorraden. Samen met woningcorporaties en bedrijven willen we onderzoek gaan doen gericht op innovaties om het energieverbruik voor verwarming van water in woningen en bedrijven te verminderen. Met de beheerder van het warmtenet zal vroegtijdig afstemming worden gezocht voor een goede inpassing van nieuwe warmtenetten rekening houdend met bestaande en/of nieuwe drinkwaternetten.

4. Concrete plannen

4.1. Warmteplankaart

Een belangrijk onderdeel van dit traject is de ontwikkeling van de warmteplankaart. Het doorontwikkelen van de warmteplankaart moet leiden tot een keuze voor het meest geschikte type energiesysteem per wijk of bedrijfsterrein (hoge en middentemperatuur, (zeer) lage temperatuur, collectief, individueel). Dit alles op basis van de eerste aanzet vanuit de scenario's van het CEGOIA-onderzoek van CEDelft. Omdat de energietransitie overal in de stad (letterlijk in elke straat) impact gaat hebben, is dit essentiële input voor bewoners, vastgoedeigenaren en bedrijven (stakeholders) in de stad. De warmteplankaart zal als een schetskaart moeten functioneren, waar technologie innoveert of kosten veranderen zal de kaart flexibel aangepast moeten kunnen worden waar dat kan.

4.2 Energieplannen per wijk

Een energieplan per wijk, in de bestaande bouw, geeft op de korte en lange termijn inzicht voor alle partijen in de energie oplossingen in een wijk. Dit is nieuw en er is veel te leren hoe je dit het beste aan kunt pakken. Het opzetten van een energieplan per wijk vraagt om intensieve samenwerking van alle partijen. Om hier ervaring in op te doen, worden in ieder geval vier onderzoekslocaties opgestart in wijken en industrieterreinen in 2018, zijnde: Stiphout Zuid, Annawijk, Straakven en Groot Schooten. Tevens zullen er uiterlijk voor 2021 voor de overige wijken plannen gedefinieerd worden waarin de lange termijn energieplannen vertaald worden naar een energieplan gebaseerd op 'no regrets'.

Met de onderzoekslocaties wordt direct inzicht verkregen in de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) voor een wijk. Alle partijen kunnen zo ervaring opdoen hoe een energieplan voor een specifieke wijk vorm gegeven kan worden, inclusief aspecten als hoe te komen tot een heldere vraagstelling, rolverdeling, communicatie, financiële keuzes, ondersteuningsmogelijkheden voor particuliere huiseigenaren en verhoudingen tussen huurder en verhuurder. Hierbij komen vragen aan de orde welke ondersteuningsmogelijkheden voor particuliere huiseigenaren er kunnen en moeten zijn of hoe bewoners gestimuleerd kunnen worden om voor bepaalde energieoplossingen te kiezen. De onderzoekslocaties geven de mogelijkheid om op wijkniveau naar oplossingen te kijken waar zowel de landelijke, provinciale als de lokale politiek een rol kan spelen.

5. Landelijke ontwikkelingen

Ook landelijk heeft de energietransitie de volle aandacht. Daar moet in de uitwerking rekening mee worden gehouden. Denk aan ontwikkelingen in wet- en regelgeving, vooral in de Warmtewet en Omgevingswet, die via de Warmtetafels tot stand komen. Denk ook aan de Green Deal, waarmee een platform is gecreëerd om te leren van ervaringen elders in het land en om samen met het Rijk te werken aan versnelling van de kansen in duurzame energie. Ook de trajecten die binnen andere gemeentes lopen zoals de onderzoekslocaties aardgasvrije wijken dragen bij aan kennisontwikkeling en het opdoen van ervaringen.

Het is onontbeerlijk om de ontwikkelingen te blijven volgen en te beïnvloeden waar dat nodig en mogelijk is. De gemeente Helmond is dan ook lid van de Vereniging Warmtenetwerk, voorzitter van de Green Deal Geothermie Brabant en is zij onderdeel van de warmtetafel van de Brabantse Energie Alliantie (BEA). Tevens kijkt ze mee met de uitwerking ten behoeve van de Gouvernace warmtetransitie van het Rijk.

6. Financiering van de warmtetransitie

Het verduurzamen van de energievoorziening is één van de grootste uitdagingen voor de stad en vraagt om zeer grote investeringen voor een langere periode. Voor de realisatie is samenwerking met en bijdragen van andere overheden en of private partners onontbeerlijk.

Groot onderdeel van de aardgasvrije stad is het verduurzamen van het huidige warmte net. Om het huidige warmtenet in de gemeente Helmond te verduurzamen spreken de gemeente en de huidige warmteleverancier hun commitment uit om dit verduurzamingsproces zowel voor de korte termijn (binnen nu en 10 jaar) als voor de lange termijn (bv. Greendeal Geothermie) vorm te geven. Begin 2018 zal voor de verduurzaming van het huidige warmtenet een advies gegeven worden waarbij altijd ruimte is voor nieuwe technologieën en verduurzamingsmogelijkheden.

Voor bedrijven en consumenten zijn er een aantal financieringsmogelijkheden bestaat via nationale en Europese regelingen en fondsen. Bedrijven en (non-profit) instellingen die hernieuwbare energie (gaan) produceren, kunnen gebruik maken van de subsidieregeling SDE+. De subsidieregeling is bedoeld voor hernieuwbare energietechnieken en is onderverdeeld in de categorieën biomassa, geothermie, water, wind en zon.

Tevens zullen alle partners middels de warmteplannen gezamenlijke MKBA analyse per wijk maken. Deze zullen de basis vormen voor de verdere financiële uitwerking binnen dit traject.

Belangrijk vraagstuk in deze is de relatie tussen de maatschappelijke waarde van de infrastructurele investeren die noodzakelijk zijn en de vraag wie hiervoor verantwoordelijk is. Dit vraagstuk zal nog nader moeten worden uitgewerkt. Partijen denken hierbij aan bijvoorbeeld een constructie als DAEB. Aandachtspunt zal zijn om de ontwikkelingen op Rijksniveau te monitoren en daar waar mogelijk subsidieaanvragen op Provinciaal, danwel Rijksniveau in gezamenlijkheid aan te vragen.

7. Planning en proces

Zoals reeds beschreven zullen de onderzoekslocaties vanaf 2018 met partners worden uitgewerkt. De uitwerking van de warmteplannen zullen tot 2021 worden opgesteld en voorgelegd aan College en gemeenteraad.

8. Communicatie

Communicatie is één van de cruciale processen in de totstandkoming van de energietransitie. De energietransitie heeft gevolgen voor het wonen en werken in Helmond en heeft daarmee flinke

consequenties voor inwoners – zowel huiseigenaren als huurders – en ondernemers. De communicatie naar diverse stakeholders draait daarom voor een belangrijk deel om bewustwording van de op handen zijnde energietransitie en de daarmee gepaard gaande gevolgen.

In de communicatie trekken de ondertekenaars gezamenlijk op. Zij stemmen de communicatie naar de verschillende stakeholders af en bepalen gezamenlijk wat wanneer met wie op welke manier wordt gecommuniceerd. De gezamenlijke communicatieaanpak geldt hiervoor als basis, hiervoor is in gezamenlijkheid een separaat Communicatieplan opgesteld. Het startmoment voor de communicatie is de ondertekening van deze intentieverklaring, waarna de communicatie steeds intensiever wordt richting de start en het vervolgtraject van de onderzoekslocaties.

De interne communicatie van elke partner, om te zorgen dat de eigen organisatie is aangehaakt op de energietransitie en het pad hiernaartoe, is de verantwoordelijkheid van elke individuele partner.